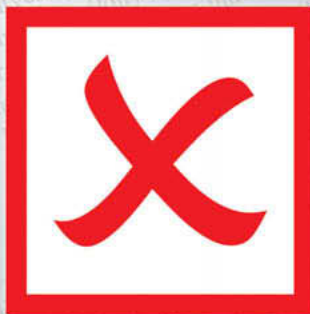

„Cóż tam, panie, w polityce”

**Czyli
o wzajemnym
postrzeganiu
dziennikarzy
i polityków
w mediach**

Katarzyna Brzoza-Kolorz
Dagmara Głuszek-Szafraniec
Patrycja Szostok-Nowacka

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO

**„Cóż tam, panie, w polityce?”
Czyli o wzajemnym postrzeganiu
dziennikarzy i polityków w mediach**

Prace Naukowe

Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3919

Katarzyna Brzoza-Kolorz
Dagmara Głuszek-Szafraniec
Patrycja Szostok-Nowacka

**„Cóż tam, panie, w polityce?”
Czyli o wzajemnym postrzeganiu
dziennikarzy i polityków w mediach**

Redaktor serii: Publikacje Wydziału Nauk Społecznych w dostępie otwartym
DARIUSZ ROLNIK

Recenzent
AGNIESZKA SZYMAŃSKA

Spis treści

Prolog	7
Rozdział 1	
O wzajemnych zależnościach mediów i polityki – podstawy teoretyczne	9
1.1. Media a kształtowanie politycznej świadomości – rola tygodników opinii	9
1.2. Kultura dziennikarska a system medialny	13
1.3. Racjonalizacja działań polityków i dziennikarzy – obustronne korzyści czy obustronne uzależnienie?	18
Rozdział 2	
Uwarunkowania relacji elit medialnych i politycznych w Polsce – aspekty teoretyczne i metodologiczne	21
2.1. W którą stronę zmierza dziennikarstwo? Polski system medialny współcześnie – główne cechy charakterystyczne	21
2.2. Kontekst prowadzonych badań – rok 2015 w Polsce	31
2.3. Tygodniki opinii uwzględnione w analizie zawartości	46
2.4. Badania i ich podstawy metodologiczne	53
Rozdział 3	
Obraz mediów i polityki w tygodnikach opinii – wyniki analizy zawartości	57
3.1. Upolitycznienie przekazów prasowych na łamach tygodników opinii	57
3.2. Ogólna charakterystyka treści zamieszczanych w tygodnikach	81
3.3. Ogólna tematyka polityczna	92
3.4. Relacjonowanie życia politycznego	95
3.4.1. Stosunek do obozu rządzącego	95
3.4.2. Stosunek do opozycji	98
3.4.3. Stronniczość w odniesieniu do obozu rządzącego i opozycji	100
3.4.4. Zmiana wydźwięku wypowiedzi względem poszczególnych ekip	101

Rozdział 4	
Komentowanie życia politycznego	117
4.1. Obraz polityki na łamach prasy opinii	117
4.2. Tematyka medialna	122
4.3. Częstotliwość pojawiania się i zróżnicowanie tematyki medialnej	126
4.4. Ocena mediów i dziennikarstwa	131
4.5. Wpływ mediów na otoczenie	138
4.6. Wpływ otoczenia na media	146
 Rozdział 5	
Polityka i opinie o niej	153
5.1. O dziennikarstwie uprawianym w Polsce	153
5.1.1. Ranga polityki	153
5.1.2. Stronniczość	154
5.1.3. Wrogość	155
5.1.4. Brak odniesienia do popieranej opcji	156
5.1.5. Wizerunek mediów	157
5.1.6. Publicystyka opinii dziennikarskich	157
5.1.7. Obraz wzajemnych relacji mediów i polityki – symbioza, walka, uzależnienie?	158
5.2. Typy dziennikarstwa opinii w poszczególnych tytułach prasowych	159
5.2.1. „Polityka”	159
5.2.2. „Wprost”	161
5.2.3. „Newsweek”	162
5.2.4. „Do Rzeczy”	164
 Wnioski i kierunki dalszych badań	167
 Bibliografia	171
 Indeks osobowy	183
 Spis fotografii, rycin, tabel i wykresów	189
 Summary	193
 Zusammenfassung	195

Prolog

Rola dziennikarzy i polityków w demokracjach liberalnych jest wielokrotnie poddawana dyskusji z uwagi na fakt, że jedni i drudzy silnie oddziałują na kształt i funkcjonowanie całego systemu społecznego. Zainteresowanie i kontrowersje budzi kontrolna funkcja mediów, która często jest przedmiotem krytyki ze strony polityków oraz szeroko pojmowanej opinii publicznej. Sami dziennikarze także miewają trudności z określeniem swojej pozycji w strukturze systemu politycznego, bywają oskarżani o stronnictwo i brak obiektywizmu, a także nieumiejętność oddzielenia swoich relacji osobistych od relacji zawodowych z niektórymi politykami. Z kolei politycy nie ustają w próbach skonstruowania własnej sieci wpływów medialnych, która wspomże ich w kreowaniu pozytywnego wizerunku osobistego i oddziaływaniu na opinię publiczną. Kompleksowość wzajemnych relacji budzi ciekawość nie tylko politologów, ale i medioznawców czy socjologów. Wyobraźnia społeczna tworzy własne obrazy tych więzi, dopatrując się niejednokrotnie różnych form wzajemnych uzależnień lub budując teorie spiskowe na temat powiązań całego systemu. Książka ta, będąc jednocześnie naukową analizą treści medialnych, przedstawia wypowiedzi obu stron na temat problemów dotyczących funkcjonowania elit medialnych i politycznych. Prezentuje również sposoby samodefiniowania w mediach roli polityków i dziennikarzy we współczesnej demokracji.

Autorki postawiły sobie jako główny cel badań przede wszystkim zrekonstruowanie na podstawie ilościowej i jakościowej analizy zawartości obrazu powiązań elit politycznych i medialnych, jaki pojawia się w prasie opinii. Interesujący wydaje się nie tylko model tych stosunków, ale również sposób uprawiania dziennikarstwa, który wyłania się z wypowiedzi publicystów, jak również z opinii innych aktorów życia publicznego. W jaki sposób wyraża się sympatie i antypatie na łamach tygodników opinii? Które z badanych tygodników wykazują się większym stopniem stronnictwa publikacji? Czy istnieje jakiś wspólny system znaczeń, trendów, które wskazują na istnienie specyfiki polskiego dziennikarstwa

opinii? Czy dziennikarze mówią wprost o problemach etyki zawodu w kontekście polityki, czy też temat ten jest przez nich pomijany? Czy politycy chętnie wypowiadają się na temat roli mediów? W jaki sposób postrzegają tę rolę i jej wpływ na kształtowanie polityki?

W tym kontekście należy także zastanowić się nad polaryzacją polskiego rynku czasopism społeczno-politycznych. Czy polaryzacja ma znaczenie tylko w okresach kampanii wyborczych, czy też jest podtrzymywana nawet już po alternacji władzy? Jakich form gatunkowych używają dziennikarze, aby przedstawić swoje poglądy? Czy dbają o klasyczne standardy dziennikarskie, jak rzetelność, pluralizm debaty i rozdział informacji od opinii, czy też pojawia się problem mieszania faktów z poglądami? Czy model polskiego dziennikarstwa opiniotwórczego jest wysoce zaangażowany w animację dyskursu politycznego, jak choćby dziennikarstwo włoskie, czy też skoncentrowany na relacjonowaniu i komentowaniu wydarzeń politycznych? Czy dziennikarze w wypowiedziach prasowych w jakiś sposób próbują zdefiniować swoją rolę, czy przedstawiają siebie tylko jako bezstronnych przekazicieli wiadomości? Czy sami politycy poddają się mechanizmowi atrakcyjności medialnej, czy też usiłują wpływać na media, aby te działały według ich priorytetów? Biorąc pod uwagę skomplikowanie struktur medialnych i politycznych, jak i dodatkowe czynniki, które decydują o ich funkcjonowaniu, można by postawić jeszcze sporo dodatkowych pytań. Autorki wobec tak wielu rodzących się wątpliwości spróbują możliwie najdokładniej przedstawić obraz wyłaniający się z publikacji poddanych analizie, wskazując na wielowątkowość wspomnianych relacji, ich specyficzne formy, a także analizując wypowiedzi obu stron na temat ich wzajemnego postrzegania oraz oceny świata polityki i świata mediów.

* * *

Niniejsza książka powstała w ramach projektu badawczego pn.: *Powiązania pomiędzy elitami sfery mediów i polityki w Polsce w perspektywie doświadczeń niemieckich*. Projekt został zrealizowany z funduszy Narodowego Centrum Nauki, konkurs OPUS 10, umowa nr UMO-2015/19/B/HS5/00429. Składamy serdeczne podziękowania członkom Zespołu Badawczego z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, którzy brali udział w gromadzeniu wyników na różnych etapach realizacji projektu: dr. hab. Zbigniewowi Oniszcukowi, kierownikowi grantu, oraz dr. Bernardowi Grzonce, dr. Monice Kornackiej-Grzonce, dr. Matyldzie Sęk-Iwanek, dr. Mirosławie Wielopolskiej-Szymurze oraz Dyrekcji Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa i Władzom Wydziału Nauk Społecznych za wsparcie finansowe publikacji. Dziękujemy również prof. Agnieszce Szymańskiej za cenne wskazówki, dzięki którym ta publikacja stała się pełniejsza.

Redaktor
Mariola Massalska

Projekt okładki
Tomasz Tomczuk

Redaktor techniczny
Małgorzata Pleśniar

Korektor
Patrycja Matusiak

Łamanie
Damian Walasek

Wersją referencyjną publikacji jest wersja elektroniczna
Publikacja na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach
4.0 Międzynarodowe (CCBY-SA 4.0)

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-226-3823-1

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

„[...] główna wartość książki oddawanej do rąk czytelników odnosi się do jej wymiaru dokumentacyjnego. Jej treść składa się bowiem na niezwykle wnikliwy opis czasu, który został objęty badaniem. [...] książka ta [...] będzie stanowić cenne źródło informacji na temat historycznego dla Polski roku 2015 dla wielu przyszłych pokoleń badaczy polskiej sfery publicznej oraz wzajemnych relacji mediów i polityki. Jej lektura powinna dać do myślenia [...] nie tylko medioznawcom i politologom, ale nade wszystko właśnie ludziom mediów i samym politykom.”

Z recenzji dr hab. Agnieszki Szymańskiej, prof. UJ

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-226-3823-1

9 788322 638231

Więcej o książce

